

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки

**ЗАРАДЮК З. В., КАРПІНСЬКА Н. В., САСКО О. І.,
СТАРКО О. Л., ФІДРЯ Ю. О., ЧУПРИНСЬКИЙ Б. О.**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ РОБІТ**

для студентів спеціальності «Право»

Луцьк
2021

УДК378.22:001.817(072)
М 54

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(Протокол №4 від 14.12.2021р.)*

Рецензенти:

Гапончук В. В. – голова Волинського апеляційного суду, кандидат юридичних наук

Духневич А. В. – завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін юридичного факультету Волинського національного університету ім. Лесі Українки, д.ю.н., професор

Зарадюк З. В., Карпінська Н. В., Саско О. І., Старко О. Л., Фідря Ю. О.,
Чупринський Б. О.

Методичні рекомендації щодо написання та оформлення курсових робіт: навчально-методичні рекомендації для студ. юридичного факультету/
Зарадюк З. В., Карпінська Н. В., Саско О. І. та ін.– Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2021.27с.

Методичні рекомендації містять мету та завдання, вимоги до оформлення, структурних компонентів, змісту курсової роботи, наведено характеристику етапів виконання курсової роботи. Зазначено основні вимоги формування списку використаних джерел. Додатки містять зразки окремих компонентів курсової роботи.

Рекомендовано для використання студентами та викладачами юридичного факультету.

УДК378.22:001.817(072)
М 54

© Зарадюк З. В., Карпінська Н. В.,
Саско О. І. та ін., 2021
© Волинський національний
університет імені Лесі Українки

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	5
ЗМІСТ І СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	13
СТИЛЬ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	17
ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	19
ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	23
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	25

ВСТУП

Написання курсової роботи - один із найважливіших видів самостійної роботи студентів вищих закладів освіти. Роль наукового керівника полягає в наданні консультацій та рекомендацій стосовно питань, які виникають у процесі роботи над науковим дослідженням.

Науково-дослідна робота у вигляді курсової роботи здобувача має комплексний характер, виконується протягом навчального року з подальшим публічним захистом. Курсова робота є формою перевірки рівня загально-наукової та спеціальної підготовки здобувача, його здатності до аналізу та самостійного узагальнення досліджуваних матеріалів із проблематики дослідження, вміння застосувати отримані знання під час правозастосування. Написання таких досліджень дасть змогу здобувачам: - систематизувати здобуті теоретичні знання під час навчального процесу; - перевірити їх практичність застосування; - мислити науково та креативно під час виведення власних пропозицій і висновків; - розвивати пізнавальну активність; - аналізувати практику застосування досліджуваних питань; - порівнювати різні підходи щодо розв'язання певної правової проблематики; - надавати пропозиції до врегулювання складних питань правозастосування тощо.

Тематика курсових проектів (робіт) повинна відповідати завданням навчальної дисципліни і тісно пов'язуватися з практичними потребами конкретного фаху. Тема курсової роботи та графік її виконання затверджуються на засіданні кафедри.

Методичні рекомендації містять узагальнені мінімальні вимоги щодо написання, оформлення та оцінювання курсових робіт в Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Процес написання курсової роботи складається з таких етапів:

- підготовчий
- робота над змістом
- заключний

1. Підготовчий етап написання курсової роботи включає в себе:

1.1. Вибір теми, ознайомлення з нею, її обґрунтування.

Цей етап пов'язаний з осмисленням вибору теми, її обґрунтуванням. Студенту необхідно обрати саме ту тему, яка найповніше відповідає його науковим і професійним інтересам, узгоджується із здібностями та набутими навиками під час навчального процесу. Необхідно, щоб, вибираючи тему, студент звертав увагу на її актуальність, практичне і пізнавальне значення. Своєчасність вибору теми дозволяє студенту, не відволікаючись від поточних занять, правильно спланувати роботу над нею, включаючи добір літератури, законодавчих та інших нормативно-правових актів, довідкових та інших матеріалів.

Як правило, вибір теми наукової роботи починається з ознайомлення з тематикою подібних робіт, підготовленою кафедрою. Викладач, допомагаючи студенту визначити тему роботи, враховує рівень його підготовки, запити і побажання. Досвід показує, що наукові роботи, виконані за темами, вибраними слухачами самостійно, є більш змістовними, в них більше власних думок, більше простору для творчості. Вибравши тему, студент звертається на кафедру з проханням про її затвердження. Із керівником студенту протягом всього періоду підготовки роботи потрібно підтримувати тісні зв'язки. Особливо це необхідно при підборі літератури і складанні робочого плану.

При формулюванні тем курсових робіт необхідно використовувати лаконічні та однозначні формулювання.

Після вибору теми наукової роботи і її затвердження складається календарний план виконання роботи для того, щоб студент міг раціонально організувати свою роботу.

Якщо студент не вибрав тему роботи у визначені терміни, він отримує тему на виконання курсової роботи на відповідній кафедрі на підставі примусового розподілу.

1.2. Добір літератури з теми.

Автору роботи необхідно ознайомитись з літературою, яка містить та розкриває проблематику курсової роботи та підібрати джерела, які будуть використовуватись при висвітленні проблематики дослідження.

Добір літератури доцільно починати з офіційних видань законів та підзаконних нормативних актів, навчальної літератури (підручників, навчальних посібників, методичних рекомендацій) та інших джерел, які містять матеріал, пов'язаний з темою курсової чи дипломної роботи. Вивчення літератури треба починати з праць, де проблема відображається в цілому, а потім перейти до вузких досліджень.

Досліджуючи спеціальну літературу, що стосується конкретної теми курсової роботи, не потрібно оминати і загальну літературу. Саме вона дасть змогу виявити та показати місце досліджуваного інституту в системі загальних наукових понять. Тому вивчення матеріалу за обраною темою із загальних джерел, дасть змогу виявити основні питання, з якими стикається дана тема, що допоможе вести пошук нового матеріалу.

Аналіз і дослідження наукової літератури необхідно здійснювати за наступними етапами: 1) ознайомитись із науковою публікацією в цілому за назвою його заголовку; 2) прочитати весь матеріал публікації в порядку послідовності розміщення матеріалу; 3) вибірково зупинитись на окремих частинах твору, що найбільше зацікавило автора; 4) виписати тези із прочитаного матеріалу, що представляє важливість для написання роботи; 5) критично оцінити виписаний матеріал, відредагувати його та здійснити запис як фрагменту тексту майбутньої курсової роботи.

Досліджуючи та використовуючи підібрану наукову літературу за тематикою курсової роботи не слід намагатися лише її запозичувати та прямо цитувати у курсовій роботі. Автору необхідно вміти здійснювати аналіз прочитаного та виокремлення важливих думок з метою подальшого використання у курсовій роботі. Під час такого процесу студент у ході знайомства з різними позиціями по проблематиці курсової роботи виробляє власні бачення та пропозиції, що надалі повинно стати основою наукового дослідження. При опрацюванні законодавчої бази та наукової літератури за обраною темою необхідно вміти відбирати тільки ту інформацію, яка має безпосереднє відношення до дослідження, а тому може бути цінною та корисною у написанні наукової роботи.

Значне місце серед джерел займають статті та публікації у наукових періодичних виданнях (журналах, альманахах, вісниках тощо), які теж можуть використовуватись при написанні курсової роботи. Але необхідно звернути увагу, що теоретична стаття в галузі гуманітарних наук, і зокрема в юриспруденції, на відміну від природничих або технічних наук, містить різнопланові роздуми авторів, насичена порівняльними елементами, словесними твердженнями та власними пропозиціями. Достовірність її змісту залежить від використаної інформації та достовірності першоджерел, що використовувались автором при написанні такої статті. Тому досить часто автори викладають свої власні позиції, критикуючи при цьому інші думки, заперечуючи відомі факти, що може призвести до невірної трактування положень, що призводить до помилковості суджень та встановлення різного роду неточностей. Варто, досить критично відноситись до таких трактувань, намагатись розібратись в цьому і вірно оцінити їх зміст, точно встановити істинність суджень автора статті та дати їм відповідну оцінку.

Для посилення актуальності теми наукової роботи необхідно використовувати інформаційні статті. У будь якій науковій галузі можна ознайомитись із такою статтею і вона стане інформативним джерелом при написанні курсової роботи. Це, як правило, невелика за обсягом стаття, яка

містить певну конкретну інформацію з актуального питання, виклад фактів, повідомлень про певну подію, явище, поняття чи практику застосування того чи іншого інституту в галузі права. До них відносять доповіді, тези, які висвітлені під час виступів на конференціях, симпозіумах, круглих столах і містять аргументовані, обґрунтовано пояснені та апробовані відомості, що мають значення як дискусійне питання та пропозиції варті уваги. Відомий доробок наукового професійного автора цієї інформаційної статті буде свідчити про достовірність такої інформації та вартої для використання у написанні курсової роботи. Наукова робота набуває більш практичного значення та дозволяє не допустити плагіату у разі використання автором цитат, як певної думки автора першоджерела без викривлень та з метою передачі точки зору при співставленні різних позицій з даної проблематики.

На сьогодні важливим джерелом написання курсової роботи виступають узагальнення, дайджести та огляди судової практики, які проводяться судами. Тому варто звернути увагу та використати у роботі постанови та правові позиції судів про практику здійснення правосуддя та розгляду конкретних категорій справ. Цінною є інформація, яка містить аналіз і узагальнення судової практики з роз'ясненнями судам з питань застосування чинного законодавства України при розгляді конкретних справ.

1.3. З'ясування об'єкта, предмета, визначення мети й завдань дослідження.

Формулюючи задум письмової роботи з юридичних дисциплін, студент повинен чітко визначити мету роботи, а також приблизний об'єм і співвідношення теоретичних положень відповідної галузі права та практики застосування правових норм, які повинні бути відображені в науковій роботі, можливість використання при її підготовці ілюстративного матеріалу, приблизну структуру письмової роботи.

Мета дослідження відображає напрям дослідження та взаємопов'язана з темою роботи. Формулювати мету потрібно стисло з врахуванням того кінцевого результату, якого планується досягти для вирішення конкретного

завдання. Для визначення мети можна використовувати такі слова: «класифікувати...», «дослідити...», «обґрунтувати...», «узагальнити...», «уточнити...», «отримати...» тощо.

Завдання роботи – це певні етапи дослідження, які спрямовані на досягнення вказаної мети. Як правило, завдання повинні відображати запланований зміст курсової роботи і кожен розділ, підрозділ, пункт (підпункт) повинні визначати конкретне завдання роботи. Формулювання дослідницьких завдань слід робити якомога ретельніше, оскільки опис їх розв'язання становитиме напрями дослідження. На підставі розв'язаних завдань будуть формуватися основні висновки роботи.

Об'єктом дослідження є процес або явище, суспільні відносини, діяльність, де існує проблема. Предмет дослідження – суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню в курсовій роботі, перебуває в межах об'єкта та визначає тему курсової роботи.

1.4. Складання робочої картотеки літератури з теми.

Добір і вивчення основних нормативно-правових актів, літератури та інших матеріалів з теми включає три етапи:

- 1) вивчення бібліографічних довідок і добір літератури;
- 2) попереднє ознайомлення з літературними матеріалами, їх оцінка і систематизація;
- 3) вивчення зібраної літератури.

2. Етап роботи над змістом наукової роботи включає:

- 1) вивчення та конспектування літератури з теми роботи;
- 2) складання попереднього плану роботи, узгодження його з керівником;
- 3) викладення тексту роботи згідно з її структурою;
- 4) вивчення досвіду роботи, проведення експерименту чи анкетування;
- 5) формулювання висновків та рекомендацій;
- 6) написання вступу та огляду літератури з теми дослідження;
- 7) оформлення списку використаних джерел та додатків.

Вивчаючи літературу, не можна тільки запозичити матеріал.

Паралельно слід обдумувати знайдену інформацію. Цей процес має тривати протягом усієї роботи над темою, тоді власні думки, які виникли в ході знайомства із чужими працями, стануть основою для отримання нового знання.

Вивчивши літературу, можна приступати до складання робочого плану. Робочий план - це короткий перелік основних питань, які розкривають зміст наукової роботи. Він може бути як простим, так і розгорнутим, коли кожне питання деталізується, розчленовується на складові частини. Робочий план розкриває структуру наукової роботи, її логічну будову. Тому складання його-важливий етап у підготовці наукової роботи.

Правильно складений план курсової роботи дозволить розкрити лише тільки ті питання, які стосуються теми, а також забезпечить чіткість і послідовність викладу матеріалу, убезпечить від повторюваності інформації та дублювання його у кожному розділі, а також дозволить в цілому правильно організувати самостійну роботу.

Структура плану залежить від теми курсової роботи, але, як правило, включає вступ, розділи, які між собою логічно взаємопов'язані та розкривають тему, підрозділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки. План повинен бути вміру деталізований і не варто його поділяти на велику кількість підрозділів і пунктів (підпунктів). Виклад інформації в цьому випадку може відбуватись у межах розділів, що створить більш цілісну систему викладу матеріалу та прослідковування єдиної думки до пояснення проблемних питань. Не варто один із розділів у плані називати темою курсової роботи. Розділи повинні у своїй цілісності забезпечити характеристику всієї досліджуваної тематики.

Студент складає план самостійно, але обов'язково узгоджує з науковим керівником. Останній може допомогти із складанням плану, внести корективи і звернути увагу саме, на чому повинен зосередитись здобувач при виконання такої роботи. Не варто розпочинати написання курсової роботи

без такого узгодження, оскільки неправильно складений план може відобразитись на якості виконання та захисту роботи.

Пристаючи до викладення тексту курсової чи дипломної роботи, необхідно вчитатися в її назву, яка містить проблему дослідження. Опрацьований матеріал викладається відповідно до змісту у вигляді окремих розділів, підрозділів (глав і параграфів). Кожний розділ (глава) висвітлює самостійне питання, а підрозділ (параграф) – окрему частину цього питання.

Виклад текстового матеріалу має бути логічним і послідовним. Тези необхідно підтверджувати фактами, думками різних авторів, результатами анкетування та експерименту, аналізом конкретного практичного досвіду. Треба уникати безсистемного викладення фактів без достатнього їх осмислення та узагальнення.

Для підтвердження результатів теоретичної частини наукової роботи проводять експериментальні дослідження. Як правило, опису проведеного експерименту та аналізу отриманих результатів присвячують окремий розділ наукової роботи. У цьому розділі студент повинен представити програму й методику дослідження, подати отримані результати (їх доцільно оформити у вигляді таблиць, графіків, діаграм), довести їх достовірність та проаналізувати в контексті теми дослідження.

До кожного розділу роботи необхідно зробити висновки, які не повинні бути суперечливими. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій; необхідно, щоб вони відповідали поставленим завданням.

На основі висновків до розділів формулюють висновки до роботи в цілому. Загальні висновки наукової роботи виконують роль закінчення, обумовленого логікою проведення дослідження у формі синтезу накопиченої в основній частині наукової інформації. Заклучна частина наукової роботи передбачає також узагальнену підсумкову оцінку виконаної роботи, може містити практичні пропозиції, що підвищує цінність дослідження.

Отже, загальні висновки – не простий перелік отриманих результатів проведеного дослідження, а їх остаточний синтез, тобто формулювання нового, внесеного у вивчення і вирішення проблеми автором.

3. Заключний етап написання наукової роботи включає:

- 1) подання чорнового варіанта роботи науковому керівникові;
- 2) усунення зауважень з урахуванням рекомендацій наукового керівника;
- 3) написання відгуку науковим керівником.

Закінчена та повністю оформлена студентом курсова робота подається на перевірку науковому керівнику. Керівник уважно вичитує роботу студента, зазначає недоліки і дає рекомендації щодо їх усунення. Студент усуває зауваження з урахуванням рекомендацій наукового керівника і подає роботу науковому керівникові для повторної перевірки та написання відгуку. Відгук наукового керівника пишеться у довільній формі.

ЗМІСТ І СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна містити такі структурні елементи:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основну частину (розділи та підрозділи, пункти, підпункти – за потреби);
- висновки до розділів;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

Першою сторінкою курсової роботи є *титульний аркуш*. На титульному аркуші роботи вказуються: Міністерство освіти і науки України; Волинський національний університет імені Лесі Українки; юридичний факультет; кафедра, на якій виконується курсова робота; назва теми; прізвище ім'я та по батькові (повністю) автора роботи із зазначенням номеру академічної групи та форми навчання; прізвище та ініціали наукового керівника із зазначенням наукового ступеня та вченого звання; місце для підпису наукового керівника; місце та рік написання роботи.

Наступною сторінкою курсової роботи є її *зміст*. Він складаються із необхідних елементів: вступу, розділів, підрозділів, пунктів (підпунктів), висновків, списку використаних джерел, додатків. Кожен пункт змісту повинен містити найменування та номери початкових сторінок.

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів. Якщо у курсовій роботі здобувач використовує скорочення, специфічну термінологію, нові символи, позначення, які необхідно їх розшифрувати та

подати на початку роботи у вигляді окремого списку, який необхідно розмістити перед вступом.

Вступ розкриває зміст і стан обраної наукової проблеми та її значимість на сьогодні, обґрунтування необхідності проведення дослідження, вказується теоретичне та практичне значення. Структура вступу повинна містити наступні складові частини: актуальність теми дослідження, загальну характеристику стану дослідження даної проблеми (вказується перелік науковців, які досліджували дану проблематику), мету та завдання роботи, об'єкт і предмет дослідження, вказуються методи, які використовувались при написанні роботи, структура роботи.

Основна частина курсової роботи - це повна інформація та викладений матеріал про об'єкт (предмет) дослідження, які є необхідними й достатніми для розкриття змісту обраної проблеми та її результатів.

Основна частина курсової роботи складається із розділів, які повинні охопити весь зібраний та опрацьований матеріал наукового дослідження. Для кращого викладу матеріалу та підведення підсумків розділи роботи можна поділити на підрозділи, а у разі необхідності на пункти (підпункти).

Кожен розділ роботи повинен містити закінчену інформацію та сформульовані власні висновки. У кінці кожного розділу автор виводить власні висновки, які можуть продовжуватись одразу після тексту розділу, без виокремлення з нової сторінки. Викладення матеріалу підпорядковується запланованим завданням, що чітко визначались автором на початку виконання роботи.

Висновки до курсової роботи є завершальним етапом обробки матеріалу, шляхом проведення узагальнення та викладення теоретичних і практичних результатів дослідження. Одразу після основної частини курсової роботи, з нової сторінки розпочинаються загальні висновки. Загальні висновки повинні містити стислий виклад теоретичних і практичних результатів, які отримав автор роботи в ході виконання дослідження, обґрунтування перспектив проведення подальших досліджень. У висновках

не допускається посилання на інших науковців, застосування цитат і вживання загальновідомих понять та істин. У висновках оцінюється стан досліджуваного у курсовій роботі питання. Крім того, наводяться одержані результати дослідження, вказуючи на наукову, практичну, соціальну цінність. Загальні висновки курсової роботи повинні відповідати запланованим завданням і узгоджуватись із ними. Висновки можуть включати і практичні пропозиції, що підвищує цінність теоретичних матеріалів.

Список використаних джерел є важливою складовою курсової роботи. Зібраний науковий і практичний матеріал з проблематики дослідження буде відображати самостійну творчу роботу здобувача. До списку джерел необхідно включати ті з них, які безпосередньо використовувались автором при написанні курсової роботи. Не допускається штучне збільшення обсягу списку джерел загальними підручниками, енциклопедіями, словниками та іншими і матеріалами, які не використовувались. Якщо автор використовує такі джерела, то необхідно наводити посилання у тексті курсової роботи. У загальному списку використаних джерел автор повинен вказати для підручників, посібників, монографій, науково-практичних коментарів тощо загальну кількість сторінок видання. У випадку використання наукових статей, матеріалів конференцій, симпозіумів, круглих столів тощо, вказується діапазон сторінок, в межах яких міститься публікація. Якщо в роботі міститься посилання на джерело, яке розміщено в інтернеті, то обов'язково потрібно вказати заголовок, прізвище автора (за наявності) та повну адресу інтернет сторінки.

Список використаних джерел складається відповідності до ДСТУ 8302:2015. «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок (код УКНД 01.140.40).

Додатки. Одразу після списку використаних джерел за необхідності розміщуються додатки. Це допоміжні або додаткові матеріали, які

завантажують текст основної частини курсової роботи, проте необхідні для повноти її сприйняття. Додатки можуть виступати у формі таблиць, ілюстрацій, графіків, вірців документів, мап, анкет опитування, статистичних даних тощо. До додатків не можна включати бібліографічний список використаних джерел, допоміжні покажчики всіх видів, довідкові коментарі та примітки, які не є додатками до курсової роботи.

СТИЛЬ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Стиль - сукупність мовних засобів і прийомів їх використання у тій чи іншій сфері діяльності. Наприклад, науковий стиль, стиль ділового листування. Науковий стиль – функціональний стиль сучасної української мови, який обслуговує науку, техніку, виробництво. Він поділяється на такі підстили: власне науковий (науково-технічний), науково-діловий, науково-популярний, науково-навчальний, науково-публіцистичний.

Усі різновиди наукового стилю об'єднує основна функція їх - інформативна, основне завдання - передача наукової інформації. Характерні ознаки наукового стилю: об'єктивність і точність інформування, насиченість інформації, її стислість. Ці ознаки зумовлюють і відбір мовних засобів. Об'єктивність диктує застосування неособової манери викладу: авторське "Я" майже не трапляється в наукових текстах; авторське "Ми" має узагальнений, а часом і умовний характер. Точність передачі інформації забезпечується використанням термінів, номенклатурних назв, символів, а також таблиць, схем, графіків та ін. Інформативна насиченість наукових текстів досягається добором спеціальних синтаксичних структур, небагатослівних і компактних, часто стандартизованих.

Спільною рисою, яка єднає всі різновиди наукових текстів, є широке використання термінів, перевага іменників над дієсловами (ці іменники називають поняття абстраговані, узагальнені, далекі від конкретних побутових предметів і явищ); прикметники як означення теж типізують і узагальнюють; дієслова вказують на чинність понять, а не на конкретні дії та ін. Оскільки наука оперує не образами, а поняттями, наукова робота насичена абстрактною лексикою. Загальноживані слова використовуються тут, як правило, лише в одному із своїх значень. У роботі необхідно дотримуватись єдиної термінології та позначень. Слід зазначити, що науковий термін - це не

просто слово, а втілення сутності даного явища. Не слід змішувати в одному тексті різну термінологію, пам'ятаючи, що кожна галузь науки має свою, притаманну лише їй, термінологічну систему.

Робота повинна показати вміння студента стисло, логічно та аргументовано викласти матеріал.

Характерною особливістю наукової мови є формально-логічний спосіб викладення матеріалу, наявність міркувань, смислова завершеність, цілісність і зв'язність думок, цілеспрямованість і прагматизм, використання спеціальної термінології.

Стислість означає вміння уникати непотрібних повторів, надмірної деталізації, якомога не тільки точніше, але й стисліше донести сутність справи. Слова і словосполучення, які не мають жодного смислового навантаження, повинні бути повністю виключені з тексту наукової роботи.

ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

При викладенні матеріалу курсової роботи необхідно дотримуватись принципу пропорційності, який полягає у дотриманні приблизного співвідношення між обсягами окремих частин роботи. Вступ і висновки можуть складати до 5 сторінок, на основну частину роботи відводимо 25-35 сторінок, титульний аркуш і зміст роботи займає по одній сторінці. У разі неможливості скорочення курсової роботи у зв'язку із досить широкою темою дослідження за погодженням з науковим керівником можливі інші обсяги.

Заголовки структурних частин курсової роботи **ЗМІСТ, ВСТУП, РОЗДІЛ, ВИСНОВКИ, СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ, ДОДАТКИ** пишуть великими літерами відцентровано та виділяють жирним шрифтом. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої), виділяють жирним шрифтом (без курсивного виділення) та розміщують з абзацного відступу. Не слід ставити крапку наприкінці заголовка. У разі назви заголовку необхідно зазначити два або більше речень, то їх слід розділити крапками. Не допускається підкреслювати речення заголовку та здійснювати перенос його слів.

Технічними вимогами до оформлення курсової роботи є: текст набирається на аркуші паперу формату А4 (210x297 мм) шрифтом TimesNewRoman 14, між рядками інтервал – 1,5 (29-30 рядків на сторінку). Необхідно дотримуватись таких розмірів поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – 20 мм. Кожна сторінка курсової роботи повинна бути пронумерована (крім титульного аркушу). Нумерація сторінок подається арабськими цифрами вгорі сторінки праворуч. Кожен розділ починається з нової сторінки, а підрозділи та пункти (підпункти) можуть продовжуватись по тексту роботи. Відстань між назвами розділу та першого підрозділу, між

останнім і текстом має становити 1 рядок. Перед назвами наступних підрозділів, пунктів (підпунктів) відстань має становити 2 рядки.

Додатки до курсової роботи розміщуються після списку використаних джерел і їх нумерація не проводиться. Кожен розділ курсової роботи розпочинають з нової сторінки словом «РОЗДІЛ». З нового рядка друкується заголовок розділу. У разі виокремлення підрозділів, пунктів (підпунктів) їх слід нумерувати у межах кожного розділу. Нумерація підрозділу повинна складатись з порядкового номеру розділу та номеру підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: 2.1. (тобто перший підрозділ другого розділу). Заголовок підрозділу необхідно розміщувати у цьому ж рядку.. Кожен розділ курсової роботи повинен завершуватись короткими висновками, які розпочинаються з нового абзацу жирним шрифтом (до прикладу, Висновки до розділу 1). Тобто висновки до розділів не друкуються з нової сторінки, а є продовженням відповідного розділу.

Посилання на використані джерела Вимогою до курсової роботи є те, що автор обов'язково повинен робити посилання на використані джерела. У разі використання цитат або висловів, таблиць чи ілюстрацій із підручників, монографій чи інших джерел здобувач робить посилання із вказівкою на джерело та конкретну сторінку. Цитати з наукового джерела, які наведені дослівно, беруться в лапки («...»). У випадку використання тексту, що наводиться не дослівно, а за допомогою власних трактувань та слів, необхідно зберегти його зміст та основну ідею. По завершенню цитування або цифрової інформації у квадратних дужках подається порядковий номер використаного джерела у загальному списку використаних джерел, а далі через кому – сторінка, де зазначена цитата (наприклад, посилання означає, що цитата використана із джерела, вказаного в списку використаних джерел під номером 3 на сторінці 24). Допускаються посторінкові посилання, але це необхідно узгодити із науковим керівником курсової роботи. Використання

ілюстрацій, формул і таблиць не повинні бути запозиченням (плагіатом), тому вимагають теж посилання на конкретне джерело.

Формування списку використаних джерел На початку написання курсової роботи автор займається збором літератури, яку буде використовуватися при виконанні такої роботи. У підсумку необхідно сформулювати список використаних джерел, що є обов'язковим елементом курсової роботи. До списку джерел необхідно включати лише ті з них, які справді використовувались при написанні курсової роботи.

Широкий діапазон списку дає уяву про те, наскільки детально здобувач зумів вивчити стан досліджуваної проблеми та глибоко володіє предметом дослідження. До списку використаних джерел подаються нормативно-правові акти, підручники, посібники, науково-практичні коментарі, статті із журналів, збірників, часописів, довідників тощо, що використовувались під час виконання курсової роботи (не менше 25 найменувань).

Порядок укомплектування встановлюється певними правилами оформлення списку бібліографічних джерел. За узгодженням із науковим керівником список використаних джерел можна формувати одним із таких способів: - у порядку появи посилань у тексті; - в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Відомості про джерела, включені до списку, треба подавати відповідно до вимог державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів із бібліотечної та видавничої справи.

Оформлення додатків. Допоміжні або додаткові матеріали тексту основної частини курсової роботи, які необхідні для повноти її сприйняття можуть оформлятися у додатках. Останні оформляються після списку використаних джерел як продовження курсової роботи. Додатки розміщуються за послідовністю появи посилань у тексті. Додаток позначається великою літерою української абетки. При цьому обов'язково додатки повинні мати назви, які пишуться угорі малими літерами

(починаються з великої, вирівнюються за правим краєм із курсивним виділенням тексту). Над заголовком малими літерами з першої великої пишуть слово «Додаток» і велику літеру, що позначає додаток (форматування таке ж як у назви додатку). Після назви додатку відстань до тексту, таблиці, графіку тощо має становити 2 рядки.

ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Завершальним етапом виконання курсової роботи є її публічний захист. Після завершення курсової роботи автор надсилає її науковому керівнику для перевірки усіх необхідних вимог. До курсової роботи студент має надати для керівника довідку про перевірку на плагіат. Перевірка робіт на плагіат здійснюється студентом на підставі Положення «Про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки» від 20.02.2021 року. У разі перевірки та схвалення керівник допускає її до захисту або не допускає.

Виконану курсову роботу з довідкою на плагіат студент надсилає у форматі PDF на кафедру кримінального права і процесу для реєстрації та подальшого її архівування. Публічний захист курсової роботи відбувається на відкритому засіданні комісії кафедри по захисту курсових робіт, у складі керівника та, як правило, трьох викладачів кафедри. Під час публічного захисту курсової роботи студенту надається час на виступ для розкриття змісту курсової роботи (але не більше 5-ти хвилин). У виступі автор повинен зосередитись на основних питаннях досліджуваної проблематики. При цьому основний акцент ставиться на висновках, які сформульовані відповідно до поставлених завдань дослідження. Під час захисту здобувач може використовувати презентації, що проявляються у формі таблиць, діаграм, схем.

Одразу після виступу здобувача науковий керівник, а також інші члени комісії можуть задавати питання по досліджуваній тематиці. На завершення виступу науковий керівник подає коротку характеристику ходу виконання роботи, висловлює свою позицію та оцінює виконану роботу. Після обміну думками членами комісії, здобувачу надається заключне слово для захисту своєї позиції щодо поставлених у процесі обговорення курсової роботи

питань. Він може погодитись або не погодитись з висловленими оцінками, може аргументувати власну позицію або залишитись при своїй думці. Результати публічного захисту курсової роботи визначаються оцінюванням якості та термінів виконання роботи й рівня її захисту. Критерієм оцінювання курсової роботи будуть завершеність і оформлення відповідно до вимог курсового дослідження, вільного володіння матеріалом, впевнений виступ на публічному захисті, чіткість відповідей, глибоке розуміння теми тощо.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Оцінка «А» (90-100 балів) виставляється за ґрунтовно виконану роботу (відповідно до усіх необхідних вимог), коли студент вільно оперує викладеним матеріалом з обраної теми, володіє законодавчими та науковими термінами, в роботі комплексно використав наукові джерела, все відповідне законодавство, судові рішення, дослідження провів на підставі методів наукового дослідження, чітко відповідає на поставлені запитання членами комісії і досить впевнено аргументує власні позиції.

Оцінка «В» (80-89 балів) виставляється за ґрунтовно виконану роботу відповідно до встановлених вимог, коли здобувач оперує викладеним матеріалом з обраної теми, володіє законодавчими та науковими термінами, в роботі комплексно використав наукові джерела, відповідне законодавство, судові рішення, дослідження провів на підставі методів наукового дослідження, не зовсім чітко відповідає на поставлені запитання членами комісії і не наводить вичерпну аргументує власні позиції.

Оцінка «С» (70-79 балів) виставляється, за виконану роботу з деякими відхиленнями відповідно до встановлених вимог, коли здобувач не повною мірою розкрив зміст проблематики, не досяг усіх завдань, які ставились перед курсовою роботою. Під час захисту не відповідає на усі питання, поставлені членами комісії, не може аргументувати усі запропоновані власні позиції.

Оцінка «D» (60-69 балів) виставляється, за виконану роботу з суттєвими відхиленнями відповідно до встановлених вимог, коли здобувач не повною мірою розкрив зміст досліджуваної проблематики, не використав відповідні джерела, більшість завдань поставлених перед дослідженням не досягнуті, немає власних позицій в роботі. не досяг усіх завдань, які ставились перед дослідженням. Під час захисту не відповідає на усі питання, поставлені

членами комісії, недостатньо переконливо захищає висновки викладені в роботі, не може аргументувати усі запропоновані власні позиції.

Оцінка «E» (50-59 балів) виставляється, за виконану роботу з суттєвими відхиленнями відповідно до встановлених вимог, коли здобувач не використав відповідні джерела досліджуваної теми, більшість завдань поставлених перед дослідженням не досягнуті, немає власних позицій в роботі, висновки по роботі не відповідають змісту. Під час захисту майже не відповідає на питання, поставлені членами комісії, не зовсім орієнтується в змісті курсової роботи.

Оцінка «Fх» (35-49 балів) виставляється, за виконану роботу з суттєвими відхиленнями відповідно до встановлених вимог, коли здобувач використав мінімальну кількість джерел, більшість завдань поставлених перед дослідженням не досягнуті, немає власних позицій в роботі, висновки по роботі не відповідають змісту. Під час захисту не відповідає на питання, поставлені членами комісії, не орієнтується в змісті курсової роботи, що свідчить про те, що автор не володіє матеріалом з обраної для наукового дослідження теми.

Навчально-методичне видання

Зарадюк Зоряна Валентинівна
Карпінська Наталія Володимирівна
Саско Олена Іванівна
Старко Оксана Леонтіївна
Фідря Юлія Олександрівна
Чупринський Борис Олександрович

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВИХ РОБІТ**

для студентів спеціальності «Право»

Друкується в авторській редакції
Технічний редактор Зарадюк З. В.

